

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Aprobată prin Ordinul MECC
nr. 351 din 19.03.2020

METODOLOGIA
privind continuarea la distanță a procesului educațional
în condiții de carantină,
pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal

Chișinău, 2020

COORDONATOR:

Natalia GRÎU, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC

GRUPUL DE LUCRU:

- **Valentin CRUDU**, dr., șef Direcție Învățământ general, MECC
- **Angela CUTASEVICI**, grad did. sup., viceprimar, Primăria municipiului Chișinău
- **Angela PRISĂCARU**, consultant principal, Direcția Învățământ general, MECC
- **Corina LUNGU**, consultant principal, Direcția Învățământ general, MECC
- **Corneliu CIORICI**, consultant principal, Serviciul tehnologiei informației și comunicațiilor, MECC
- **Mariana GORAȘ**, șef adjunct, Direcția Învățământ general, MECC
- **Arcadie MALEAROVICI**, director, Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație
- **Virginia RUSNAC**, dr., director, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică
- **Anatol GREMALSCHI**, dr. hab., prof. univ., director de programe, Institutul de Politici Publice
- **Ludmila URSU**, dr., prof. univ., șef catedră Pedagogia Învățământului Primar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Mariana MARIN**, dr., conf. univ., Președintele Asociației Generale a Învățătorilor din Republica Moldova
- **Dinu ȚURCANU**, dr., prorector informatizare, relația cu mediul socio-economic, imagine și comunicare, UTM
- **Daniela MUNCA-AFTENEV**, dr., președinte, Academia de Inovare și Schimbare prin Educație
- **Iosif MOLDOVANU**, consultant, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova
- **Viorica GORAȘ-POSTICA**, dr. hab., prof. univ., USM
- **Inga CHIOSA**, profesor de limba engleză, grad did. sup., director-adjunct, Școala Internațională „Heritage”, Chișinău

CUPRINS:

DISPOZIȚII GENERALE	4
I. REPERE METODOLOGICE.....	5
1.1. Noțiuni de bază	5
1.2. Principii specifice	5
1.3. Proceduri de securitate online	6
II. MANAGEMENTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ	6
2.1. Atribuțiile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării	6
2.2. Atribuțiile Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului	7
2.3. Atribuțiile personalului de conducere	7
2.4. Atribuțiile personalului didactic	8
2.5. Atribuțiile diriginților	8
2.6. Atribuțiile părinților/ reprezentanților legali ai copiilor	9
III. DESFĂȘURAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA DISTANȚĂ	9
3.1. Prevederi generale	9
3.2. Activitatea cadrului didactic	10
3.3. Colaborarea cu familia/ reprezentantul legal al copilului	11
IV. SUPORTUL TEHNIC AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ	11
DISPOZIȚII FINALE	12
ANEXE	13-18
Anexa nr. 1. Resurse informaționale digitale	13
Anexa nr. 2. Scenarii orientative pentru o lecție bazată pe comunicarea la distanță ...	16
Anexa nr. 3. Tehnologii informaționale	17

DISPOZIȚII GENERALE

1. Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal (în continuare — Metodologie) este elaborată în temeiul:
  - Codului Educației al Republicii Moldova, nr. 152/2014, art. 27, 29, 35 și 157;
  - Standardelor minime de dotare a școlilor primare, gimnaziilor și liceelor cu mijloace TIC, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 581/2015;
  - Standardelor de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 862/2015;
  - Standardelor de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 862/2015;
  - Standardelor de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1124/2018;
  - Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1124/2018;
  - Hotărârii Guvernului nr. 212/2017 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020;
  - Hotărârii Ministerului Sănătății și Protecției Sociale nr. 21/2005 cu privire la aprobarea și implementarea Regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat „Igiena instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal”;
  - Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2019-2020, aprobat prin Ordinul MECC nr. 321 din 29.03.2019;
  - Curricula disciplinare în vigoare pentru învățământul primar, gimnazial și liceal;
  - Instrucțiunii privind reglementarea managementului temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobată prin Ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018;
  - Instrucțiunii privind organizarea învățământului la distanță pentru copiii cu dizabilități aprobat prin Ordinul MECC nr. 1934 din 28.12.2018;
  - Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV, aprobată prin Ordinul MECC nr.1468 din 13.11.2019;
  - Regulamentului de evaluare și notare a rezultatelor învățării, promovare și absolvire în învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat prin Ordinul MECC nr. 70 din 31.01.2020;
  - Ordinului MECC nr. 292 din 10.03.2020 cu privire la suspendarea procesului educațional în instituțiile de învățământ;
  - Cîrcularei MECC nr. 03/1-09/1663 din 11.03.2020.
2. Metodologia stabilește modul de continuare a procesului educațional în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal în condiții de carantină, când prezența fizică a elevilor în sălile de clasă este imposibilă/ restricționată.
3. Metodologia are scopul de a reglementa acțiunile manageriale și didactice privind organizarea și desfășurarea învățământului la distanță în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, în condiții de carantină.
4. Prevederile Metodologiei sunt obligatorii pentru Organele locale de specialitate în domeniul învățământului (OLDSÎ), cadrele de conducere, cadrele didactice, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora.

5. Organizarea și desfășurarea procesului educațional în condiții de carantină se bazează pe utilizarea mijloacelor instruirii asistate de calculator și metodelor de instruire la distanță. Interacțiunile dintre OLDSÎ, cadrele de conducere, cadrele didactice, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora se realizează prin mijloacele tehnice și de program oferite de tehnologia informațiilor și comunicațiilor.
6. Deciziile referitoare la mijloacele tehnice și de program pentru organizarea și desfășurarea procesului educațional la distanță se iau de către OLSDÎ și instituțiile de învățământ, în funcție de: gradul de asigurare cu mijloacele respective; nivelul de stăpânire de către cadrele de conducere și cele didactice a competențelor digitale conform standardelor în vigoare; posibilitățile elevilor și părinților/ reprezentanților legali ai acestora de a accesa și utiliza mijloacele respective.
7. În organizarea și desfășurarea procesului educațional la distanță, se asigură respectarea necondiționată și în volum deplin a cerințelor privind protecția datelor cu caracter personal, siguranța în mediul online, protecția sănătății în timpul lucrului cu echipamentele digitale etc.

I. REPERE METODOLOGICE

1.1. Noțiuni de bază

8. În sensul prezentei metodologii, noțiunile utilizate semnifică:
  - (a) *învățământ la distanță* — formă alternativă de învățământ în cadrul căreia se asigură continuarea procesului educațional în condiții de carantină, prin intermediul diverselor instrumente de comunicare la distanță;
  - (b) *comunicare la distanță* — ansamblu de acțiuni și procese mediate de tehnologii de comunicații, care asigură interacțiunile membrilor comunității școlare (cadrele de conducere, cadrele didactice, cadrele didactice auxiliare, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora) în cadrul procesului educațional la distanță;
  - (c) *mediu virtual de învățare* — ansamblu de condiții în care se desfășoară învățământul la distanță, asigurat cu ajutorul diferitor instrumente de comunicare la distanță, resurse informaționale etc.;
  - (d) *forme de comunicare la distanță*:
    - *sincronă* — desfășurată într-un mediu virtual de învățare, cu participarea simultană a elevilor, a cadrelor didactice, eventual și a părinților/ reprezentanților legali ai copiilor;
    - *asincronă* — desfășurată într-un mediu virtual de învățare, la care elevii și cadrele didactice nu sunt conectați simultan;
    - *mixtă* — desfășurată atât sincron cât și asincron;
  - (e) *resurse informaționale digitale* — resurse educaționale aplicabile în procesul educațional la distanță, inclusiv fișiere cu texte, imagini grafice, secvențe video/ audio, modele statice/ dinamice, obiecte ale realității virtuale și modelării interactive etc.

1.2. Principii specifice

9. Fiind subordonat interesului superior al copilului, procesul educațional la distanță în condiții de carantină necesită respectarea unui sistem unitar de principii specifice:
  - (a) *principii psihopedagogice*: încrederea în cadrele didactice; accesul la educație; securitatea online; nondiscriminarea; etica în comunicarea la distanță; crearea unei conexiuni pozitive

cu elevul; consecvența comportamentală și a disciplinării; gestionarea situațiilor de criză educațională;

- (b) *principii didactice*: asigurarea interrelațiilor predare – învățare – evaluare; colaborarea cu familiile/ reprezentanții legali ai elevilor; flexibilitatea și individualizarea actului educațional; interactivitatea; diversificarea resurselor informaționale; relevanța și atractivitatea materialelor didactice; feedback-ul; mentoratul și ghidarea.

1.3. Proceduri de securitate online

10. Securitatea copilului în mediul online se asigură prin implicarea activă a tuturor membrilor comunității școlare (cadrele de conducere, cadrele didactice, personalul didactic auxiliar, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora) care au acces și sunt utilizatori ai sistemelor informaționale/ digitale școlare, atât în școală cât și în afara ei.
11. Directorul instituției de învățământ monitorizează informarea și instruirea membrilor comunității școlare în vederea asigurării unei educații de calitate și a siguranței în mediul online. Directorul și administrația școlii stabilesc modul de implementare/ monitorizare a activităților pentru prevenirea și minimizarea riscurilor asociate utilizării mediului virtual. Datele cu caracter personal se înregistrează, se prelucrează, se transferă și se pun la dispoziție în conformitate cu legislația în vigoare.
12. Pentru a evita posibilele pericole, cadrele didactice și părinții/ reprezentanții legali ai copiilor trebuie să cunoască și să-i informeze pe elevi despre tehnicile sigure de căutare și procedurile de apelare a serviciilor specializate:
  - <https://siguronline.md>
  - <http://telefonulcopilului.md>
  - <https://onlinesafety.info>
  - <https://mecc.gov.md/ro/content/siguranta-copiilor-interne/>
  - <https://contentfiltering.info>
  - <https://safeinternet.org>
  - <http://lastrada.md>
  - <https://www.itu.int/en/cop>
13. Măsura complementară pentru protejarea copiilor în timpul utilizării Internetului și controlul activității acestora o reprezintă programele de filtrare a conținutului web și cele de control parental. Există mai multe instrumente de control pentru părinți și alte instrumente online pentru a ajuta copilul să acumuleze o experiență online mai sigură, multe dintre acestea fiind gratuite și ușor de configurat. Aceste programe pot fi instalate fie pe calculatorul copiilor, fie pe dispozitive mobile (telefon, tabletă, iPad etc.).
14. **Atenție!** Majoritatea politicilor de rețele specifică vârsta de 13 ani drept permisibilă pentru înregistrarea unui cont, având acordul informat al unui părinte/ reprezentant legal al copilului.

II. MANAGEMENTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ

2.1. Atribuțiile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării

15. În vederea realizării managementului învățământului la distanță la nivelul național, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării:
  - (a) informează comunitatea educațională despre deciziile adoptate la nivel central privind regimul de activitate al instituțiilor de învățământ;
  - (b) elaborează calendarul activităților de formare a cadrelor didactice din învățământul general privind organizarea învățământului la distanță;

- (c) organizează formarea cadrelor didactice din învățământul general privind utilizarea resurselor digitale informaționale pentru desfășurarea învățământului la distanță;
- (d) stabilește formatul și perioadele de raportare a OLSDÎ privind procesul de organizare a învățământului la distanță;
- (e) monitorizează, în baza rapoartelor OLSDÎ, continuitatea procesului educațional la distanță, realizat de către instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal.

2.2. Atribuțiile Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului

16. În vederea realizării managementului învățământului la distanță la nivelul local, OLSDÎ:

- (a) sunt responsabile de activitatea instituțiilor de învățământ din subordine;
- (b) evaluează starea reală a capacității/ formelor/ nivelului de dotare cu TIC a instituțiilor din subordine în vederea organizării învățământului la distanță;
- (c) stabilesc nivelul de alfabetizare tehnologică a cadrelor didactice pe discipline școlare și instituții de învățământ;
- (d) desemnează trei persoane responsabile de organizarea învățământului la distanță în toate instituțiile de învățământ publice și private din unitatea administrativ-teritorială, dintre care:
  - o persoană responsabilă de organizarea on-line a formării cadrelor didactice;
  - o persoană responsabilă de asistența tehnică a organizării procesului educațional la distanță, inclusiv activitatea de formare a cadrelor didactice;
  - o persoană responsabilă de asistența metodică a învățării la distanță, inclusiv a activității de formare a cadrelor didactice;
- (e) desemnează o persoană, din cadrul OLSDÎ, responsabilă de contextul organizațional al învățământului la distanță în toate instituțiile de învățământ publice și private din unitatea administrativ-teritorială;
- (f) monitorizează organizarea regulamentară a învățământului la distanță în instituțiile din subordine prin:
  - utilizarea unui mecanism electronic de colectare a datelor cu referire la organizarea învățământului la distanță;
  - stabilirea periodicității raportării instituțiilor de învățământ către OLSDÎ;
- (g) identifică soluții pentru rezolvarea dificultăților în organizarea învățământului la distanță (prin cooptarea profesorilor din alte instituții, accesibilizarea instituției la platformele, formele organizate la nivel național);
- (h) raportează Ministerului Educației, Culturii și Cercetării despre organizarea învățământului la distanță în instituțiile din subordine, conform formatului și termenilor stabiliți;
- (i) solicită feedbackul elevilor referitor la accesul și calitatea procesului educațional și țin cont de acesta în proiectarea și facilitarea demersului educațional la distanță.

2.3. Atribuțiile personalului de conducere

17. În vederea realizării managementului învățământului la distanță la nivelul instituției, cadrele de conducere:

- (a) informează elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora despre:
  - perioada de suspendare a procesului educațional în instituție;

- modalitatea de organizare a învățământului la distanță pentru perioada respectivă, inclusiv orarul activităților;
- (b) precizează, prin intermediul diriginților, accesul elevilor la diverse platforme/ mijloace TIC și disponibilitatea lor de utilizare;
- (c) desemnează persoanele responsabile de organizarea învățământului la distanță;
- (d) estimează abilitatea de comunicare electronică a cadrelor didactice pe discipline și clase și, în caz de imposibilitate a anumitor cadre didactice de a realiza procesul educațional mediat de TIC, delegă această atribuție unui alt membru al Comisiei metodice de profil din instituție;
- (e) stabilesc, la nivelul instituției, de comun acord cu diriginții și cadrele didactice:
  - orarul activităților/ lecțiilor pe clase de elevi;
  - platformele, aplicațiile, modalitățile utilizate;
  - formatul și periodicitatea înregistrării activităților/ lecțiilor în catalogul școlar;
  - modalitatea de raportare cu referire la realizarea demersului educațional proiectat;
- (f) elaborează un program individual pentru elevii (inclusiv elevii CES) care nu au acces la utilizarea TIC în cadrul învățământului la distanță; decizia cu referire la organizarea procesului educațional pentru acești elevi (perioada, forma de organizare, locul desfășurării) aparține instituției;
- (g) încurajează colaborarea între cadrele didactice, schimbul de bune practici;
- (h) raportează către OLSDÎ despre formatul de realizare a procesului educațional la distanță în cadrul instituției, conform termenilor stabiliți.

2.4. Atribuțiile personalului didactic

18. În vederea realizării managementului învățământului la distanță la nivelul disciplinelor școlare, cadrele didactice:
- (a) informează conducerea instituției despre tehnologiile aplicate pentru organizarea învățământului la distanță în perioada respectivă (platforme, aplicații, modalități etc.) și orarul lecțiilor stabilit de comun acord cu elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora, conform claselor;
  - (b) precizează, prin intermediul diriginților, accesul și disponibilitatea elevilor la diverse platforme/ mijloace TIC, în scopul identificării mijloacelor utilizate în procesul educațional la distanță;
  - (c) stabilesc, prin coordonare cu administrația instituției:
    - modalitatea de raportare cu referire la realizarea demersului educațional proiectat;
    - formatul și periodicitatea de înregistrare a activităților/ lecțiilor în catalogul școlar;
    - modalitatea de organizare a programului individual pentru elevii care nu au acces la resursele de învățare;
  - (d) stabilesc timpul de lucru pentru o lecție în regim sincron sau asincron de 45 de minute; durata intervențiilor sincron (Hangouts, Viber video, conferințe Messenger, conferințe Skype, Aplicația ZOOM etc.) — de la 5 până la 15 minute.

2.5. Atribuțiile diriginților

19. În vederea realizării managementului învățământului la distanță la nivelul claselor de elevi, diriginții:
- (a) coordonează activitatea clasei;

- (b) oferă consiliere elevilor clasei;
- (c) mențin comunicarea cu părinții/ reprezentanții legali ai copiilor;
- (d) colaborează cu profesorii pe discipline școlare în vederea asigurării participării elevilor în procesul educațional la distanță;
- (e) intervin în soluționarea unor situații specifice activităților școlare desfășurate la distanță și pentru toate aspectele care vizează procesul instructiv-educativ, în care sunt implicați elevii.

2.6. Atribuțiile părinților/ reprezentanților legali ai copiilor

20. În corespundere cu prevederile art. 138 din Codul educației al Republicii Moldova, părinții/ reprezentanții legali ai copiilor au obligația să colaboreze cu instituția de învățământ pentru a contribui la realizarea obiectivelor educaționale și să urmărească, în colaborare cu administrația instituției de învățământ și cadrele didactice, situația școlară și comportamentul copilului. În cadrul învățământului la distanță, părinții/ reprezentanții legali ai copiilor:
- (a) creează un mediu fizic prietenos, sigur și protectiv pentru copil;
  - (b) mențin comunicarea cu dirigintele clasei și cadrele didactice;
  - (c) asistă copilul în procesul comunicării la distanță sau asigură suportul de către un adult de încredere;
  - (d) asigură participarea copilului la activitățile din orar, la organizarea materialelor și echipamentelor necesare pentru învățare, urmărind încadrarea în timpul alocat și alternarea activităților intelectuale cu cele motrice și de dezvoltare fizică, emoțională, socială, spirituală;
  - (e) promovează un comportament pozitiv și suportiv, apreciază orice progres al copilului, încurajează și motivează în permanență copilul pentru a-l responsabiliza de propria formare.

III. DESFĂȘURAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA DISTANȚĂ

3.1. Prevederi generale

21. Cadrele didactice stabilesc la propria decizie căile de comunicare la distanță cu elevii în procesul educațional: Viber, Messenger, E-mail, Google Classroom, Grupe de facebook, Aplicația ZOOM, Google Forms, Survey Monkey, Kahoot, ProProfs, Hot Potatoes, Quizalize, Triventy, Quizizz etc.
22. Materialele didactice utilizate în învățământul la distanță se bazează pe manualele școlare aprobate de MECC, care pot fi utilizate în format digital în cadrul activităților de predare-învățare-evaluare online. Se folosesc ghiduri, resurse informaționale digitale, sisteme automatizate de testare și alte materiale specifice care pot fi difuzate prin intermediul platformelor online de partajare și lucru în grup (rețele de socializare (Facebook, Instagram etc.), bloguri, Viber, Google Drive) (Anexa nr.1).
23. Materialele didactice trebuie să fie accesibile pe diferite periferice (calculator, tabletă, telefon mobil etc.), dar și prin utilizarea diverselor aplicații acceptate de instituția de învățământ.
24. Elevul primește sarcini de învățare independente în contextul lecțiilor. Nu se dau sarcini suplimentare. Se respectă Instrucțiunea privind reglementarea managementului temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobată prin Ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018.

25. Evaluarea rezultatelor școlare se realizează în conformitate cu Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor școlare, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar, aprobat prin Ordinul MECC nr. 70 din 30.01.2020.
26. În cazul în care elevul nu poate participa nemijlocit în activitatea sincron/ asincron, cadrul didactic ia suplimentar legătura cu elevul sau cu dirigintele/ părintele/ reprezentantul legal al copilului și oferă sarcini de învățare în mod individual, fără a-i considera absența.
27. Este necesar să se promoveze cultura organizării învățării în condiții de casă prin autoorganizare și autodisciplină, strategii de metacogniție (de autoevaluare și automotivare).

3.2. Activitatea cadrului didactic

28. Cadrul didactic proiectează demersul educațional la distanță din perspectiva teoriei curriculare:
  - (a) elaborează/ adaptează/ selectează resurse informaționale digitale/ suporturi didactice pentru lecțiile la distanță: conform proiectului de lungă durată curent (aprobat la începutul anului școlar); pe baza manualelor școlare aprobate de MECC; ținând cont de specificul resurselor umane și materiale;
  - (b) scenarizează/ proiectează activitățile din cadrul lecțiilor la distanță: nu elaborează proiecte didactice de scurtă durată propriu-zise, dar asigură succesiunea secvențelor instrucționale specifice și dozarea timpului în lecția la distanță (Anexa nr. 2);
  - (c) elaborează/ adaptează/ selectează instrumente de evaluare aplicabile la distanță în situația concretă: în conformitate cu proiectul didactic de lungă durată; respectând rigorile cadrului curricular al disciplinei, regulamentelor și metodologiilor aprobate de MECC.
29. Cadrul didactic realizează la distanță un proces calitativ de predare-învățare-evaluare, asumându-și:
  - (a) rolul de mediator: organizează condiții optime pentru ca toți elevii să se includă în procesul de învățare la distanță în condițiile respectării cadrului legal privind securitatea și sănătatea copiilor; creează și/ sau administrează mediul virtual de învățare; stabilește regulile și normele de comunicare și interacționare în mediul virtual de învățare; demonstrează comunicare didactică eficientă, respectând etica mediilor virtuale; asigură feedback-ul, inclusiv privind comunicarea și interacționarea în mediul virtual de învățare;
  - (b) rolul de facilitator: acordă, la necesitate, ajutor/ sprijin individualizat/ diferențiat pentru ca procesul instruirii la distanță să devină confortabil și facil pentru fiecare; monitorizează respectarea de către elevi a orarului activităților și a graficului/ termenilor de livrare a produselor realizate; dezvoltă relații de parteneriat cu membrii familiilor/ reprezentanții legali ai elevilor în vederea sporirii calității procesului educațional la distanță;
  - (c) rolul de tutore: ghidează și activează elevii în procese de predare și învățare, stimulând motivația, autonomia și responsabilizarea subiecților pentru propria formare; realizează procesul de evaluare conform cadrului regulamentar și metodologic în vigoare, favorizând reflecția și oferind remediere în vederea sporirii performanțelor; completează, respectând cerințele respective, sau catalogul electronic, sau catalogul clasei, sau (în caz de imposibilitate de a se deplasa în instituție) un catalog provizoriu întocmit în formă digitală sau letrică; după finalizarea perioadei de carantină, înregistrările din catalogul provizoriu se transferă în catalogul clasei.
30. În realizarea procesului educațional la distanță, cadrul didactic abordează elevul ca subiect al educației:

- (a) combină activități de predare sincron cu activități de predare asincron, activități ghidate, semi-ghidate, de lucru independent, lucru individual și în grup; folosește o varietate de metode și tehnici de predare interactivă, centrate pe elev, pe interesele și nevoile acestuia și nu doar oferă sarcini;
  - (b) exclude situațiile în care elevul rămâne un simplu spectator /consumator de informație; elevul trebuie să fie implicat activ în proces, în corespundere cu specificul de vârstă: să vizioneze/ audieze materiale video/ audio, să realizeze activități interactive online, să studieze din cărți digitale, să elaboreze conținuturi digitale, de exemplu, postere/ colaje digitale, hărți conceptuale online, proiecte de cercetare în format digital, benzi desenate, reviste, rapoarte etc.
31. Cadrul didactic își gestionează propria dezvoltare profesională continuă:
- (a) participă la activități instituționale/ locale etc. de formare profesională în domeniul instruirii la distanță, inclusiv realizate online;
  - (b) își dezvoltă permanent competențele necesare realizării rolurilor profesionale în condițiile instruirii la distanță.

3.3. Colaborarea cu familia/ reprezentantul legal al copilului

32. Calitatea învățării la distanță este determinată de dezvoltarea și menținerea unui parteneriat durabil și a unei relații bazate pe respect reciproc cu fiecare dintre cei implicați în acest proces.
33. Familia și școala trebuie să dezvolte experiențe pozitive și să-și asume angajamente pentru a maximiza oportunitățile de cunoaștere ale elevilor și pentru a asigura fiecărui copil încrederea că în spatele calculatorului sunt adevărate cadre didactice, iar alături — un sprijin de încredere.
34. Gradul de supraveghere și susținere a elevului depinde de vârsta, clasa și nevoile individuale de învățare ale acestuia:
- (a) elevul din clasele primare trebuie supravegheat și susținut pe parcursul fiecărei zile școlare de către un părinte sau un adult responsabil care să conlucreze îndeaproape cu învățătorul în vederea planificării, prestării și evaluării procesului de învățare a elevului;
  - (b) elevul din ciclul gimnazial trebuie monitorizat și susținut de un părinte sau un adult responsabil pe parcursul fiecărei zile școlare, în funcție de necesitate; deși la această vârstă elevii pot învăța independent mai mult decât școlarii mici, este important ca părintele/ adultul responsabil să conlucreze cu dirigintele și cadrele didactice pentru a ghida și susține învățarea copilului;
  - (c) elevul din ciclul liceal trebuie ghidat și susținut de cadrele didactice și diriginte; monitorizarea și susținerea familiei rămâne importantă.

IV. SUPORTUL TEHNIC AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ

35. Învățământul la distanță trebuie să aibă o bază tehnico-materială modernă și eficientă. Baza tehnico-materială a sistemului de învățământ la distanță la nivel de instituție se constituie din următoarele componente:
- (a) mijloace tehnico-materiale: echipament audio/ video, tehnică de calcul, telefon, echipamente și altele prevăzute pentru crearea resurselor pentru învățământul la distanță;
  - (b) platforme Web necesare pentru desfășurarea învățământului la distanță.

36. Instrumente și platforme informaționale care pot fi utilizate pentru organizarea procesului educațional, în funcție de resursele tehnice disponibile, pot fi consultate în Anexa 3.
37. Instituțiile de învățământ, în limita posibilităților și a necesităților reale, ar putea interveni cu asigurarea cadrelor didactice și/ sau elevilor cu tehnica necesară.
38. Este recomandabilă colaborarea cu instituțiile de învățământ implicate în proiectele „Clasa viitorului”¹, „RoboClub” și alți parteneri educaționali.

DISPOZIȚII FINALE

39. Responsabilitatea pentru organizarea învățământului la distanță pe durata suspendării procesului educațional revine conducerii instituției de învățământ de comun cu cadrele didactice, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora.
40. Către revenirea la programul regulamentar de activitate, instituția de învățământ:
  - (a) este obligată, în decurs de 5 zile lucrătoare, să asigure transcrierea în cataloagele școlare a tuturor înregistrărilor efectuate în cataloagele provizorii/ electronice pe durata procesului de învățare la distanță: datele și subiectele lecțiilor, notele, calificativele, descriptorii, alte înregistrări în conformitate cu Instrucțiunea privind completarea catalogului (înregistrarea absențelor elevilor se realizează în modul stabilit la nivel de instituție, ținând cont de situația concretă);
  - (b) este în drept să decidă cu referire la instituționalizarea unor mecanisme/ forme de organizare a activităților de învățare suplimentare.
41. În cazul prelungirii la nivel național a termenului de suspendare a procesului educațional, instituțiile de învățământ publice și private se vor conforma deciziilor organelor ierarhic superioare privind organizarea procesului educațional în funcție de specificul orarului/ regimul de activitate etc.
42. Lecțiile desfășurate conform prezentei metodologii nu necesită recuperarea ulterioară în sălile de clasă.

---

¹ <https://www.clasaviitorului.md/retea/>

Resurse informaționale digitale

În calitate de resurse de învățare vor servi manualul și materialele didactice tradiționale. Dar setul de resurse poate fi extins considerabil prin resurse plasate online. Profesorul care folosește un asemenea model de instruire trebuie să dispună de o gamă întregă de resurse, dintre care să le poată propune pe cele care se potrivesc cel mai mult personalității elevului care va învăța independent. Suplimentar, în momentele critice de învățare, elevul care studiază independent poate să apeleze la profesor pentru depășirea dificultăților.

Instrumentele de comunicare rămân aceleași ca și pentru instruirea mixtă: e-mail, chat (text/ sunet/ video), forum, blog. Aprecierea succesului învățării poate fi determinată de profesor pe parcurs, urmărind progresul elevului prin comunicarea curentă, prin test online la final de recuperare, prin test tradițional sau în orice alt mod comod pentru profesor și elev.

Înainte de a iniția procesul de instruire la distanță și a determina resursele de învățare, este necesară o etapă de analiză prealabilă a situației, stabilind răspunsurile la următoarele întrebări:

- Care sunt competențele pe care vreau să le formez elevilor?
- Ce resurse pot folosi? De ce tehnologii dispun elevii?
- Cine mă poate ajuta? Ce activități (acțiuni) cheie mă pot ajuta?
- Cu ce să încep? Cum să evaluez succesul învățării?

Prezentăm câteva resurse ce pot fi utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare.

Manuale digitale:

- Manual digital la Educația digitală, cl. I, II <http://ctice.gov.md/resurse/educatia-digitala/>
- Manual digital alternativ la Limba și Literatura Română, cl. X, XI, XII <http://literaturaromana.md/>
- Manuale școlare format PDF <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>

Biblioteci digitale:

- Moldavica – Biblioteca Nationala Digitala a Moldovei <http://www.moldavica.bnrm.md/>
- Biblioteca virtuală IȘE <http://ise.md/biblioteca-virtuala/>
- Biblioteca Națională <http://bnrm.md/web/>
- Biblioteca Pro Didactica online <http://prodidactica.md/biblioteca-pro-didactica-on-line/>
- Resurse educaționale deschise naționale și internaționale: <http://red.prodidactica.md/resurse-red/red-nationale/>, <http://red.prodidactica.md/resurse-red/red-internationale/>
- Revista Didactica Pro..... <http://www.prodidactica.md/revista/>,
- Biblioteca eLectronica de informatica <http://biblioteka.net.ru>
- Biblioteca Digitala Globala <https://www.wdl.org/en/>
- Departamentul Informațional Biblioteconomic <http://library.ulim.md/biblioteci-virtuale/>

Baze de date online:

- Biblioteca Națională a Republicii Moldova <http://www.bnrm.md/index.php/resurse-informationale/baze-de-date>

Materiale pentru învățarea interactivă (multimedia):

- Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, Teste pentru pregătirea către examenele de absolvire a clasei a IX-a și a examenelor de bacalaureat <http://aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-9>, <http://aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-12>
- Resurse. Clasa viitorului. <https://www.clasaviitorului.md/categorie/resurse/>
- Blogul „Colecție de Artă și Hărți” al Bibliotecii Naționale <https://arteplasticeharti.wordpress.com/>
- Blogul AUDIOVIDEOTECA al Bibliotecii Naționale <https://audiovideoteca.wordpress.com/>

- Lecții AeL (România) <http://advancedelearning.com/index.php/articles/c4140>
- Animații și simulări la Fizică (ro și ru) <https://www.walter-fendt.de/html5/phen/index.html>
- GeoGebra este o aplicație interactivă pentru învățarea matematicii de gimnaziu (ex. reprezentarea grafică a funcțiilor 2D și 3D, probabilități, etc) - <https://www.geogebra.org/classic>. Tutoriale cu instrucțiuni de utilizare aici > <https://tinyurl.com/vwm4sav>.
- Jocuri pentru învățarea geografiei lumii: <https://online.seterra.com/ro>

Alte resurse utile pot fi găsite la:

- AISE. Platforme educaționale online <http://alem.aice.md/resources/conferinta-platforme-educationale-online/>
- CTICE. Soft-uri recomandate <http://ctice.gov.md/softuri-recomandate/>

Laboratoare virtuale și simulări interactive:

- Physics Lab <http://dev.physicslab.org/Labs.aspx>
- PHET este o resursă foarte iubită de profesori din întreaga lume. Explorați simulări și lecții interactive în limba română, sau creați altele noi:
  - Matematică - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/math>
  - Fizică - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/physics>
  - Chimie - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/chemistry>
  - Biologie - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/biology>
  - Știința pământului - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/earth-science>
  - Pe cicluri de învățământ - <https://phet.colorado.edu/ro/simulations/category/by-level>
- Virtual Physics Labs https://physics.ccsu.edu/LEMAIRE/genphys/virtual_physics_labs.htm

Teste interactive: EduScoala (Romania) <https://eduscoala.ro/teste-interactive>

Întrebări frecvente

1) Cum organizăm procesul când avem doar e-mail (predarea asincron) sau aplicația mobilă Viber?

- Acesta este cel mai simplu mod de organizare a activității de predare-învățare-evaluare.
- Ținând cont de faptul că majoritatea politicilor de rețele specifică vârsta de 13 ani drept permisibilă pentru înregistrarea unui cont (având acordul unui părinte), se va recomanda crearea de către profesor a unui cont pentru fiecare clasă.
- Utilizând același cont, cadrul didactic va putea monitoriza activitatea elevilor, gestiona resursele accesate de elevi, atașa diverse materiale, iar elevii vor putea transmite produsele realizate, adresa întrebări etc.
- Cadrul didactic poate înregistra lecțiile predate prin intermediul instrumentelor web și poate expedia înregistrarea (format video, sau mp4) sau link-ul corespunzător (de exemplu de pe YouTube sau TeacherTube) elevilor prin email sau Viber, împreună cu sarcinile de învățare. La rândul lor, elevii vor expedia sarcinile îndeplinite în format digital prin email, pentru a fi evaluați (Word, PDF, colaje JPEG, etc.).
- Pentru înregistrarea lecțiilor predate recomandăm instrumentele web gratuite simple, cum ar fi Screencast-o-Matic, Facebook Live sau extensia Loom, care înregistrează activitatea de pe ecranul profesorului, de exemplu când acesta explică o temă în baza unui suport digital simplu: o prezentare PowerPoint, un document pdf sau Word, o imagine, o hartă conceptuală, etc.

2) Cum organizăm procesul când avem o platformă web de învățare la distanță (de exemplu sub forma unui Google Site, blog sau wiki, platformă Moodle sau Google Classroom (predarea asincron sau/ și mixt)?

- Cadrul didactic va crea (sau va adapta) un website conform conținuturilor curriculare și structurii din planificarea de lungă durată (de exemplu sub forma unor subpagini sau postări pe un blog, câte o subpagină sau câte o postare per unitatea de învățare). Exemple de soluții web recomandate:
- Google Sites este o platformă gratuită foarte simplă pentru a crea un site cu subpagini.
- Weebly și Wix oferă posibilitatea de creare a unor site-uri web cu un grad de complexitate mai mare, deci pot oferi mai multe opțiuni de interacțiune în mediul virtual.
- Google Classroom este o platformă ce stochează informația în Cloud și este ușor de configurat pentru difuzarea unor informații la distanță și interacțiunea cu elevii. Această aplicație oferă mai multe posibilități: crearea cursurilor, adăugarea elevilor la curs, posibilitatea de a predă împreună cu alți profesori, crearea materialelor de evaluare complexe, pregătirea conținutului a unui curs în avans, păstrarea resursele didactice într-un singur loc, comunicarea cu elevii și alți profesori, oferirea feedback-ului în timp real, inițierea dezbaterilor cu elevii și gestionarea discuțiilor, distribuirea conținutului cu un singur click.
- Moodle este o platformă cu un mediu popular de învățare la distanță care permite: stocarea și generarea unui număr nelimitat de cursuri, itemi și teste și gestionarea acestora; acordarea instrumentelor necesare pentru pregătirea cursurilor; comunicarea și socializarea; autoinstruirea, autoevaluarea; crearea și stocarea portofoliului fiecărui cursant:
- Platformele web vor include o varietate de materiale de predare-învățare-evaluare digitale: audio, video, pdf, JPEG, teste și exerciții interactive, cărți digitale, postere digitale, etc.
- Platformele web vor îmbina predarea sincron cu cea asincron în mod uniform (de exemplu fiecare conferință video va avea postat și suportul asincron corespunzător: materialul pdf, link-uri, cărți digitale, exerciții interactive, resurse video etc.)

3) Cum utilizăm instrumentele de conferință web (predarea sincron)?

- Acesta este cel mai interactiv mod de organizare a activității de predare-învățare-evaluare.
- Pentru predarea sincron recomandăm instrumente gratuite de „web conferencing” (conferințe web), cum ar fi: Google Hangout, Zoom, Skype, Cisco Webex Cart, Messenger sau Facebook Live.
- Astfel, cadrul didactic poate predă interactiv împreună cu toți elevii, în cadrul unei lecții online. Profesorul va putea audia elevii, va putea pune și răspunde la întrebări, va putea înregistra producerea orală și scrisă a elevilor, îi va putea implica direct în procesul de predare-învățare-evaluare.
- Cadrul didactic poate utiliza, în același moment, platformele web (menționate în punctul 2) pentru a putea explica/ evalua practic cursul predat.
- În cazul acestei opțiuni există posibilitatea de a înregistra interacțiunea reală dintre profesori și elevi în format video (mp4), pentru a fi expediată ulterior elevilor care nu au putut fi prezenți la lecție sau pentru a evalua producerea orală și scrisă a acestora.

Scenarii orientative pentru o lecție bazată pe comunicarea la distanță

Lecția de formare a capacităților de dobândire/înțelegere a cunoștințelor Lecția mixtă	Lecția de formare a capacităților de aplicare / analiză-sinteză a cunoștințelor	Lecția de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor
<p>Evocarea</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Momentul organizatoric² de salut (1-2 min.) <p>Realizarea sensului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Predarea temei noi printr-o prezentare, resursă video sau intervenția directă a cadrului didactic, asigurată de o aplicație (5-10 min.) ▪ Explicarea sarcinii de lucru independent (5 min.) ▪ Realizarea de către elevi a sarcinii propriu-zise (15 min.) <p>Reflecția</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Acordarea feedback-ului individual și colectiv (5-10 min.) 	<p>Evocarea</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Momentul organizatoric de salut (1-2 min.) <p>Realizarea sensului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prezentarea sarcinii de lucru independent (5 min.) ▪ Realizarea de către elevi a sarcinii propriu-zise (15 min.) <p>Reflecția</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Acordarea feedback-ului individual și colectiv (15 min.) 	<p>Evocarea</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Momentul organizatoric de salut (1-2 min.) <p>Realizarea sensului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Expedierea probei (formular Google Forms, test interactiv, test prin e-mail, test fotografiat etc.) și explicarea modalității de lucru și /sau a itemilor de evaluare (10 min.) ▪ Activitate independentă (30 min.) <p>Reflecția</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Recepționarea probelor realizate, scurt feedback (5-10 min.) (Analiza probei - individual, la ora convenită cu elevul)

² În cadrul momentului organizatoric de salut se va asigura starea de bine, motivarea elevilor, se va prezenta tema și obiectivele lecției - într-o formă succintă și accesibilă pentru elevi, fără a pedagogiza în exces. La clasele primare, acest moment poate fi doar la începutul zilei de școală, în clasele gimnaziale și liceale - la fiecare lecție.

Tehnologii informaționale

Tehnologiile informaționale moderne oferă o gamă largă de aplicații, resurse educaționale deschise, medii virtuale de învățare, precum și diferite instrumente oferite de Web 2.0, acestea reprezentând un potențial enorm în prestarea educației și construirea cunoașterii. Există foarte multe instrumente și resurse Web 2.0 care pot fi utilizate în sistemul educațional, cu scopul de a realiza managementul conținutului învățării în diverse contexte și de a oferi metode inovatoare în procesul de predare-învățare.

Exemple de platforme/soluții utilizate în procesul de instruire online:

- (a) **Soluția Skype:** simplistă în utilizare, permite conversații multiple, administrarea și managementul închiderii microfoanelor, managementul înregistrărilor, chat în format text și în același timp, partajare de fișiere, partajare de ecran cu alți participanți. Disponibil pentru diferite sisteme de operare și dispozitive.
- (b) **Soluția WebEx:** Tutorial video în română de la crearea conturilor până la crearea și gestionarea sălilor virtuale: <https://cisco.app.box.com/s/47x9jruepz0jvs0mt6svwqxc3iaoczq>. Soluția respectivă oferă un plan gratuit cu până la 100 de participanți per sesiune. WebEx permite de asemenea, partajarea fișierelor, înregistrarea prezentărilor, planificarea întâlnirilor precum și statistici integrate pe partea de curs. Soluția este disponibilă atât pentru mobil cât și pentru Desktop.
- (c) **Soluția Adobe Connect:** conferințe video/audio cu maxim 100 participanți; forum pentru discuții; arhiva de fișiere, pentru a putea plasa documente, partajare de fișiere. Utilizată de instituțiile de învățământ membre a comunității eTwinning Moldova. La acest link în română se poate găsi, Ghidul de utilizare a portalului eTwinning și a instrumentelor TIC asociate: http://alem.aice.md/alem/wp-content/uploads/2017/10/Ghid_eTwinningROM-2016_out-FINAL.pdf
- (d) **Soluția WhatsApp sau Viber:** este, de asemenea, destul de simplist de utilizat și luăm în calcul că mulți părinți folosesc deja această soluție, pentru a interacționa cu învățătorii în scopul verificării temelor copiilor. Poate fi utilizată varianta mobilă cât și Dektop.
- (e) **Video offline:** în cazul în care comunicarea video în timp real nu este posibilă datorită conexiunilor de viteză mică la Internet sau întârzierilor în timp, emoțiilor din cauza noutății formei de instruire, profesorii pot alege varianta înregistrării offline a prezentării unei teme sau subiect de la clasă și apoi încărcarea acestuia pe platforme dedicate, exemplu Youtube. Sunt foarte multe instrumente pentru desktop recording, inclusiv se poate face acest lucru cu un simplu telefon mobil. În cazul platformei Youtube, acesta permite și crearea de canale și playlist-uri private, în așa fel încât distribuirea video să se realizeze doar pentru elevii din clasa respectivă.
- (f) **Kahoot:** platforma Kahoot! a fost utilizată de peste un miliard de oameni din lumea întreagă de la lansarea în mediul online în anul 2013, fiind utilizată atât de către cadrele didactice pentru a preda conținuturi noi sau pentru evaluări pe parcursul anului școlar. Aveți posibilitatea să creați testul și să-l faceți public pentru toți sau să transmiteți link-ul, iar copiii au nevoie doar să se logheze pe Kahoot.com ca elevii de la un calculator sau orice dispozitiv mobil și să acceseze testul dvs, acționând „Play”;
- (g) **Google Classroom:** dintre soluțiile gratuite la acest moment pe piață, Google Classroom este una considerată ca o eficientă și rapidă soluție pentru a accede la managementul conținutului educațional. Fiecare profesor, folosind un Google Account poate să își creeze propria clasă virtuală în mod gratuit folosind tehnologiile web. Profesorii pot posta diferite materiale după care pot adăuga teme, chestionare și subiecte de discuție.

- (h) **Google Drive** – un instrument util în care puteți adăuga lecții, fie în format word, ppt și să le dați acces copiilor să le studieze, după care pot rezolva anumite sarcini și să le adauge tot în același Drive, iar dvs. aveți posibilitatea să le verificați.
- (i) **Cisco Networking Academy**: <https://www.netacad.com> - este un portal dedicat, instructorilor și elevilor, care include instrumentele necesare pentru managementul claselor și utilizatorilor, precum și conținutul cursurilor și evaluările. Această platformă este utilizată în special de instituțiile de învățământ din R.Moldova în cadrul cărora au fost formați instructori pentru cursurile în domeniul IT: Cisco IT Essentials, Cisco CCNA Routing & Switching, etc.
- (j) **Facebook Live**: este un instrument care permite interacționarea cu elevii în timp real într-un mod imediat, autentic și interactiv. Predarea poate fi livrată cu opțiunea ”screen share”, adică partajare de ecran, iar profesorul poate ghida elevii cu ajutorul unei prezentări power point, a unui manual în format pdf, a unui document Word sau a unui website. Elevii audiază profesorul, citesc suportul partajat și răspund la întrebările acestuia în opțiunea comentarii, astfel participând la lecție în timp real, postând întrebări, sugestii, propuneri direct pe Facebook. Lecția predată astfel este salvată online, iar elevii care nu au fost prezenți la lecție o vor putea viziona ulterior. Profesorul poate evalua postările elevilor din comentarii (producere scrisă), deci poate fi și un instrument de evaluare.

Alte informații, tutoriale, resurse (manuale școlare, educație digitală, produse software recomandate) și idei de organizare a activității la clasă online pot fi consultate la adresele:

- Centrul Tehnologii Informaționale și Comunaționale în Educație: <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/#>
  - Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, <http://aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-9> , <http://aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-12>
-